

FÖRSVARSPROPOSITIONEN

INFORMATION OM FÖRSVARSMAKTENS FRAMTID

ÖB om försvarspropositionen:

Äntligen blir vi i takt med tiden

– Försvarspropositionen är på rätt väg. Vi lämnar invasionsförsvaret bakom oss och tar det avgörande steget mot ett internationellt insatsförsvaret.

Denna sammanfattande kommentar gjorde ÖB Håkan Syrén när innehållet i regeringens försvarsproposition blev känt.

AV SVEN-ÅKE HAGLUND

Fredagen den 24 september 2004, klockan 10.50:

Strålkastarna släcks, en efter en. Överbefälhavare Håkan Syrén har mött Försvarsmaktens personal i en direktsänd intern-TV sändning, och gett bistra besked till de tusentals försvarsanställda som nu måste flytta eller söka nya jobb på hemorten.

Det slutliga avgörandet sker i riksdagen någon vecka före jul. Fram till dess kommer regeringens proposition att stötas och blötas inte minst på tidningarnas debatt- och ledarsidor.

5 000 anställda blir övertaliga, ett antal av försvarets arbetsplatser försvinner liksom hela regementen, baser, skolor. ÖB:s besked är ändå glasklart:

– Vi står inte inför en ny tid, vi är redan där. Det kalla kriget hör definitivt till historien. Att skjuta upp en

omställning som är oåterkalleligt nödvändig går inte.

Mindre än tre månader återstår till dess att riksdagens talman Björn von Sydow slår klubban i bordet, och förklarar att försvarsbeslut 2004 är oåterkalleligt.

– De sista värnpliktsomgångarna har ryckt in till de utpekade förbanden, säger Håkan Syrén.

Årets försvarsbeslut är inte det första som rejält skakar om försvaret. FB 1996 och 2000 med många röda kryss på förbandskartan finns fortfarande i färskt minne hos de försvarsanställda.

Inte efterklok

Handen på hjärtat, ÖB Håkan Syrén – borde dina företrädare ha medverkat till ännu större nedskärningar och

FOTO: ANDERS SJÖDEN/FBB

omvälvningar, så att det som uppenbarligen måste göras hade blivit gjort, redan då?

– Att vara efterklok tjänar inget till. Jag vet att mina företrädare gjorde det absolut bästa vid varje givet tillfälle. När vi jobbade med underlaget till försvarsbeslut 2000, visste vi inget om den 11 september. Inte heller något om det som skulle ske i Irak och Afghanistan. EU:s utvidgning kunde vi bara ana.

– Ser man litet längre historiskt har vi sedan andra världskriget konsekvent legat efter i vår planering. Ubåtsjakt-satsningen är bara ett exempel av många. När vi var tillräckligt bra, då började verksamheten att klinga av.

– Nu strävar jag efter att hinna ifatt utvecklingen med krav på klara besked exempelvis runt försvarets roll i

- bekämpningen av storskalig terrorism, om vilken förmåga som är efterfrågad vid kommande internationella insatser.

“...i takt med tiden”

– Vi försöker en gång för alla att göra upp med kalla krigets regelverk. Ekonomin är knapp. Att ha ett insatt insatsförsvaret, åtskilligt smalare och spetsigare än det gamla förrådsställda invasionsförsvaret, är i sig ingen kostnadsbesparing. Vi ska svara upp mot de nya kraven och kan knappast vara tydligare än så här i våra åtgärder: 30-40 procent av grundorganisationen tas bort, vi minskar personalstyrkan med en fjärdedel, förnyar värnplikssystemet och ändrar materielförsörjningen. Äntligen blir vi i takt med tiden.

Försvarsmakten och försvarsdepartementet har jobbat i en gemensam grupp, Ag Gro, med uppgiften att ta fram ett underlag till regeringens försvarsproposition.

Radikalt nog?

Nå ÖB, är resultatet tillräckligt radikalt eller hade det gått att ta ytterligare ett steg?

– Vi kunde ha varit ännu radikalare, men jag vet också att det skulle vara mer än vi orkar med. Därför ska vi inte sikta högre just nu.

Du signalerar alltså för ytterligare kapningar i nästa försvarsbeslut?

– Nej, men jag understryker att vi ständigt måste leva med förändringar i omvärlden. Vi ska ha den organisation som efterfrågas av oss i egenskap av ett säkerhetspolitiskt instrument, inget annat.

Uppfattar jag dig rätt - 2008 års försvarsbeslut behöver alltså inte med nödvändighet betyda en ännu mindre kostym?

– Helt avgörande är att kostymen är anpassad till omvärldens krav. Inget annat.

Miljardminus

Redan när regeringsförslaget, propositionen, presenterades den 24 september fanns spekulationer om att FB 04 är underfinansierat redan från start; att

“Att skjuta upp en omställning som är oåterkalleligt nödvändig går inte”

det skulle vara ett miljardunderskott inbyggt och att detta bara kommer att öka under de tre närmaste åren.

– Tyvärr finns det ett ekonomiskt problem i det korta tidsperspektivet. Det måste åtgärdas. Att spekulera i ytterligare nedläggningar, utöver de som aviserats, är meningslöst. Nedläggningar ger pengar på sikt men hjälper inte upp den penningbrist vi står inför här och nu.

Hur stort är gapet mellan försvarets beräknade kostnader och regeringens proposition?

– Vid utgången av 2007 ska den årliga försvarsbudgeten vara tre miljarder lägre än i dagsläget. Det kommer vi att klara. Skillnaden i synsätt är själva takten i neddragningarna för att nå den här nivån. Vi redovisade försvarets lösning redan i april och har inte fått några invändningar mot vårt sätt att räkna.

– Den andra faktorn, som påverkar underskottet, är önskemålet om en snabbinsatsstyrka, en så kallad Battle Group. Beslutet om att Sverige ska ställa upp med en sådan inom EU:s ram kom så sent som i juli.

– Tyvärr ger de ändrade förutsättningarna ett underskott på drygt fyra

miljarder kronor, fram till 2008. För att göra en jämförelse motsvarar det ungefärligen inköpskostnaden för 16 JAS 39 Gripen, men det är bara ett exempel. Inget annat.

Vad finns det för möjligheter att på kort sikt ”hämta hem” så många miljarder?

– Problemet är alltför nytt för att jag ska kunna ge något svar. Vi kommer att diskutera frågan i min ledningsgrupp och i dialog med förbandscheferna. Självklart är uppgiften svår och kommer att ge konsekvenser. Vilka är omöjligt att säga i dagsläget.

Civila uppsägningar

Var fjärde anställd kommer att tvingas lämna försvaret. I försvarets intern-TV sa personalchefen Gösta Sandgren att det var en ”personalpolitisk mardröm” när han kommenterade de stundande uppsägningarna av de civila på nedläggningsorterna. Delar du hans uppfattning?

– Ja. Både civila och officerare är kuggar i samma maskineri. Att behandla olika kuggar på olika sätt känns inte bra. Men nu är det så, lagar och förordningar plus tidigare ingångna avtal styr. En tröst är att tidigare nedläggningar visat att vår civila personal är attraktiv på arbetsmarknaden utanför försvaret.

Övertalighet består

Dagens budskap är att inte någon offi-

ÖB Håkan Syrén och programledaren Bella Goldmann under den direktsända intern-TV-sändningen den 24 september.

FOTO: ANDERS SJÖDEN/FBB

cer kommer att avskedas. Tidigare skulle det vara nödvändigt med uppsägningar - både för att komma ner till budgetramen och det antal officerare som får plats i det nya insatsförsvaret...

- Det blir en övertalighet under hela treårsperioden. För att klara det läget måste jag omplanera i budgeten. Fakta är att jag inte har verktyg för att fasa ut övertaliga officerare, utan att samtidigt riskera nyrekrytering till våra officersskolor.

- Vid övertalighet är det de sist anställda, de yngsta, som får gå. Tyvärr görs inget undantag från regelverket för vår skull, även om vi har ett utomordentligt stort behov av att sänka officerskårens medelålder.

Törs du fortfarande prata om åldersfrågan - du som i fackpressen beskyllts för att vara åldersfixerad?

- I sakfrågan ändrar jag mig inte. Föreningarna är nödvändiga. Vi behöver ett system med visstidsanställning för officerare. Kort sagt, att en del av officerarna ges möjlighet att fasa ut till ett civilt yrke vid exempelvis 35-40 år, och på så sätt möjliggöra att yngre kommer in i yrket via militärhögskolorna.

”Individens förmåga”

- Jag har tidigare uttryckt mig på ett sätt som tydligen gått att tolka som att en officer inte är efterfrågad när han eller hon nått 40 års ålder. Självklart behövs den erfarenheten och kompetensen också då. Det är själva proportionen mellan yngre och medelålders officerare vi behöver balansera. Men som sagt, under den kommande treårsperioden går det inte.

En provokativ fråga - kan inte en 42-åring leda kompani anfall?

- Jag struntar i åldern, jag är ute efter kompetensen. Jag tror t o m att 52-åringar, som jag själv, kan vara riktigt bra plutonchefer. Det handlar om individens förmåga och inget annat.

Vad händer med officeren i exempelvis Arvidsjaur, som knappast kan dagpendla till närmaste kvarvarande förband?

- Arbetsgivaren betalar resor och dubbelt boende i sex månader. Sedan

är rörlighetsavtalet slut och därefter är det upp till den anställde själv att lösa boende och resor, eller att flytta. Om inte den lösningen fungerar, blir officeren hänvisad till Trygghetsstiftelsen - det vill säga, samma som för civila.

- För officeren med fullmakt, som har en särställning, finns också möjligheten till studiebidrag under tre år om han, eller hon, utbildar sig till ett bristyrke.

”... en tidsinställd bomb”

Nyligen skrev du en bok med titeln ”Vägen framåt”, som skickades till alla försvarsanställda och värnpliktiga i insatsorganisationen. Om personalsituationen säger du bland annat så här:

”Långsamt och i det närmaste omärkligt har antalet militärer bakom skrivbordet ökat på bekostnad av antalet truppbefäl. Det har såtillvida blivit en tidsinställd bomb”. Slut citat.

Men, general Håkan Syrén, bygger inte hela befälssystemet på att det är finare att sitta i kanslihuset än att instruera värnpliktiga på skjutbanan?!

- Det är rätt och däri ligger själva problemet. Vår kärnverksamhet är att utbilda värnpliktiga och befäl till internationella insatser och för att garantera Sverige territoriell integritet. Att kunna utbilda och leda andra i strid, måste för oss vara det finaste man kan göra.

Så dagens och morgondagens officer ska kunna göra karriär i skogen, på sjön och i luften utan att trampa ”maktens korridorer”?

- Ja absolut, eftersom den mer praktiska kompetensen är efterfrågad. Men självklart måste det finnas en administration för att systemet ska fungera. Det är proportionerna som blivit felaktiga. Det behövs fler där framme och färre i bakgrunden.

Stängd dörr

Kritiska röster har höjts inom officersledet för att dörren tycks stängd för 55+, dvs möjligheten till särskild pension, SP. Är det något du beklagar?

- Arbetsgivarverket har varit mycket tydligt: Det här är inte en framkomlig väg. För tre år sedan hade vi

Värnplikt- och förbandsutbildnings-system

Regeringen anser att grunden för Försvarsmaktens **personalförsörjning** även fortsättningsvis ytterst måste vara totalförsvarsplikten. (Kapitel 7.5.3, Totalförsvarspliktig personal).

Regeringen anser att en så stor del som möjligt av de soldater och sjömän som grundutbildas ska utgöras av **frivilliga** och för uppgiften lämpliga kvinnor och män. (Kapitel 7.5.3, Totalförsvarspliktig personal).

Regeringen menar att **övningar för fredsfrämjande verksamhet** kan genomföras utomlands utan att samtycke krävs från de totalförsvarspliktiga om detta vidmakthåller eller utvecklar sådana färdigheter och kunskaper som krigsuppgiften kräver. Utbildning enbart mot internationella insatser kan däremot inte ske, men dagens lagstiftning tillåter utbildning för sådana uppgifter så länge de är till nytta för krigsuppgiften. (Kapitel 7.5.3, Värnplikts- och förbandsutbildningssystem).

Regeringen anser att **rekrytering till utlandsstyrkan** även fortsättningsvis ska ske med frivilligheten som grund. (Kapitel 7.5.3, Värnplikts- och förbandsutbildningssystem).

Regeringen menar att den föreslagna **insatsorganisationen** har ett begränsat behov av totalförsvarspliktiga och att inriktningen bör vara att inte fler totalförsvarspliktiga genomför grundutbildning än vad som behövs för bemanningen av insatsorganisationen. (Kapitel 7.5.3 Totalförsvarspliktig personal).

Regeringen anser att ett **nytt värnplikts- och förbandsutbildningssystem** bör införas 2006. Det innebär att grundutbildningen ska omfatta två terminer på sammanlagt cirka 11 månader, samt en frivillig tredje termin som genomförs direkt efter avslutad grundutbildning som bland annat syftar till att certifiera förband för internationell beredskap, t ex inom EU:s snabbinsatsförband. (Kapitel 7.5.3, Värnplikts- och förbandsutbildningssystem).

Regeringen anser att Försvarsmakten bör ges möjlighet att **anställa personal som nyligen fullgjort värnplikt** i de fall där detta är en förutsättning för att uppfylla de beredskapskrav som ställs i den internationella verksamheten. (Kapitel 7.5.7 Personal som nyligen fullgjort värnplikt).

Regeringen vill **inte införa könsneutral mönstringsplikt**. Regeringen menar att en mönstringsplikt utan tjänstgöringsplikt är orimlig och att det är viktigt att fortsätta arbetet med att på frivillig väg skapa ett intresse för att tjänstgöra i det svenska försvaret. Dessutom menar regeringen att det vore motsäggelsefullt att fördubbla antalet mönstrande samtidigt som värnpliktsvolymerna går ner. (Kapitel 7.5.3, Könsneutral plikt).

FOTO: ANDERS SJÖDEN/FBB

Åke Jansson, Gösta Sandgren, Bo Bengtsson, Göran Gunnarsson, Carol Paraniak, Håkan Syrén och Bella Goldmann deltog i TV-sändningen om försvarspropositionen.

► exakt samma situation som nu med övertalighet och hög medelålder. Därför skapades det här redskapet. Men att fortsätta pensionera 55-åringar för att få balans i officerarnas åldersstruktur är mycket dyrt för samhället. Vi måste hitta en annan framtidslösning.

– Dessutom, hur mycket kompetens har inte försvaret åderlåtits på grund av den här möjligheten till pension?

Ett korkat beslut

Åter till boken "Vägen Framåt". Ett kapitel bär titeln: "Mitt mest korkade beslut". Berätta för den som inte läst boken vilket ditt mest korkade beslut är!

– Att ställa in årets intagning till militärhögskolorna. På så sätt missades en hel årskull unga officerare, trots att det är just dessa vi behöver för att officerskåren ska syresättas och vitaliseras. Det här får inte ske igen. På grund av övertaligheten i officerskåren kommer vi kanske i en situation där vi inte kan ta in det fulla antalet, runt 400 kadetter, utan måste ha en lägre siffra något år. Men stopp, nej!

Tusentals i utlandstjänst

I din bok skriver du att försvaret sannolikt kommer att behöva uppemot 2 500 i utlandstjänst. Utöver detta bemanningen av en Battle Group på 1 000 – 1 500 soldater ... hur ska lilla Sverige klara det här, med allt mindre kullar värnpliktiga dessutom?

– Propositionen ger nivån 10 000 värnpliktiga per år, vilket i och för sig

är lägre än i nuläget, men vi måste jobba med andra uttagningsinstrument och en annan uppläggning än idag.

Beräkningar ger vid handen att var tredje eller fjärde värnpliktig fullgör internationell tjänst åtminstone vid något tillfälle, mot knappt var tionde idag. Hur ska utlandstjänsten kunna göras så attraktiv?

– Vänd på frågan, hur kan vi tillåta oss att ha en produktion som är så dålig, om uttrycket tillåtes, att inte fler än idag ställer upp på det som är vår mest efterfrågade kompetens, utlandstjänstgöring i fredsbevarande eller fredsframtvingande syfte! Det handlar om en oerhörd omskakning i attityder – vi måste helt enkelt förändra vårt sätt att tänka.

Någonstans under grundutbildningen kommer den värnpliktige att få välja om han eller hon vill fortsätta utbildningen mot internationell tjänst, eller mönstra av. Är det rätt uppfattat?

– Regeringens proposition beskriver den nya värnplikten som två terminer om sammanlagt elva månader för flertalet, men möjlighet till ytterligare en termin som förberedelse inför utlandstjänstgöring. Vi jobbar även med ett spår där den värnpliktige redan vid inryckningen kan välja utbildning till internationell tjänst.

Propositionen ger sitt godkännande till att värnpliktiga förband under grundutbildning ska tillåtas öva utomlands.

– Den verkliga förberedelsen inför en internationell uppgift är att i praktiken få öva den militära engelskan som gemensamt språk, förhoppningsvis tillsammans med GU-förband från

andra länder, få kännedom om andra nationers utrustning, att känna den internationella miljön ... det här är att tidigt attrahera de värnpliktiga inför tjänstgöring i utlandsstyrkan.

Ingen tjejmönstring

Idag är mönstringen enbart obligatorisk för pojkar. Flickor kommer frivilligt. Du har tidigare sagt att du vill att mönstringen ska bli obligatorisk för alla ungdomar.

– Ja, men så står det tyvärr inte i regeringens proposition. En mönstring för både flickor och pojkar har jag sett som en nödvändighet för att få tillräckligt antal motiverade och kvalificerade soldater till våra förband, både hemma och i internationell tjänst.

– Nu måste vi öka våra ansträngningar att inbjuda flickor att mönstra och hoppas att fler, fortfarande frivilligt, väljer att göra grundutbildning. Det här är viktigt också för att öka antalet kvinnliga officerare, där jag inte är nöjd med utvecklingen.

Koncept Battle Group

Politikernas önskan om att Sverige ska sätta upp en insatsberedd stridsgrupp för krishantering inom EU:s ram - ensamt eller ihop med Finland och eventuellt kanske ytterligare något land – innebär det att vi ska ha runt tusen vältränade, välutrustade, stridsberedda soldater året runt?

– Nej, inte ständigt. Planeringen utgår från sju till nio Battle Groups som roterar beredskapen. Att stå på två ett helt år fungerar inte. Ett rullande schema är förutsättningen.

– Min tro är att battlegroupkonceptet kommer att präglade vår verksamhet i hög grad under andra och tredje året av försvarsperioden. Det är en positiv och dramatisk förändring.

Kommer den här nyordningen att ersätta de traditionella insatserna med fredsbevarande bataljoner och kompanier?

– Nej, propositionen berättar att vi långsiktigt ska kunna vara i två områden med upp till bataljons storlek, som i Kosovo och Liberia, och med delar av snabbinsatsstyrkan på ytterligare tre platser i begränsad omfatt-

ning, som dagens insatser i Afghanistan, Liberia och snart också i Bosnien.

”Abrupt uppvaknande”

Med den kraft insatsen kräver ska en Battle Group agera för att säkra exempelvis humanitära insatser ... är vi mentalt rustade som nation att militärt gå hela vägen, att sätta in svenska soldater i strid, i krig?

– Svensk trupp har stått inför stora påfrestningar på Balkan och i Kongo. När den dagen kommer, jag säger när och inte om, och vi hamnar i regelrätta strider, blir det ett abrupt uppvaknande för många. Att påstå något annat vore ett falsarium.

– Vi måste tankemässigt förbereda oss inför den ytterst svåra situation det innebär att möta riktigt tragiska besked. I en internationell jämförelse är försvarsmakten på god väg när det gäller att ta hand om personal som varit svårt utsatt psykiskt. Men nationen som sådan, ett land som så länge varit befriat från krig, ja, det kan bli svårt.

Mål för terrorister

Bland annat politiska kommentatorer har påpekat att Sverige med ett ytterligare internationellt åtagande i hämnsyfte riskerar att bli ett mål för terrorister.

– På den punkten har jag i ett antal sammanhang, i ett antal skrivelser, framfört det angelägna i att det blir klarlagt vilken uppgift försvaret har i händelse av ett storskaligt terroristangrepp mot Sverige.

Var står frågan just nu, hur långt har den kommit?

– Ärendet ligger på justitieministerns bord. En enmansutredare skall tillsättas som kommer att ha tiden på sig fram till nästa sommar. Sedan måste det klargöras hur ett terroristangrepp ska hanteras. Ytterst är det en uppgift för polisen, men militära maktmedel och ledningsresurser kommer att behövas i ett antal scenarier.

Skrotad frivillighet?

När det gäller hemvärnet talades det för bara några år sedan om en tänkt numerär på 100 000 till 120 000 man.

Försvarspropositionen sätter gränsen till 30 000. Är försvaret på väg att skrota frivilligheten – kommer också de frivilliga försvarsorganisationerna att tvingas till nedskärningar?

– De frivilliga krafterna inom försvaret är fortfarande en av de största folkrörelserna. Men också frivilligförsvaret måste ominrikta. Mycket av frivilligförsvarens uppgifter var relaterade till det gamla invasionsförsvaret. Jag har haft diskussioner med frivilligorganisationerna om att även de ska få uppgifter i ett vidare sammanhang, inte minst i den internationella verksamheten.

Vilka uppgifter återstår för ett hårdbantat hemvärn i det insatta insatsförsvaret?

– Ett av försvarets huvuduppgifter är att vara ett stöd för samhället vid svåra påfrestningar. Där blir hemvärnet en huvudresurs. Sedan skall hemvärnet ingå i uppgiften territoriell integritet. Utöver detta vill jag att hemvärnet ska vara utrustat och förberett så att även hemvärnssoldaten ska kunna delta i de internationella uppgifterna.

På väg mot yrkesförsvaret?

Slutligen: När försvarsminister Leni Björklund på en presskonferens redogjorde för innehållet i försvarspropositionen, nämnde hon att försvaret ska få tillåtelse att visstidsanställa ”något hundratal” värnpliktiga direkt efter grundutbildning. Vad ska dessa användas till?

– Det här är egentligen inget nytt. Vi har faktiskt fått tillstånd för 400 soldater, som kan anställas upp till två år.

Vad skall de 400 i första hand användas till?

– De ska vara kontrakterade att stå i hög beredskap för att kunna medverka i internationella insatser.

Riskerar det här att starta en ny debatt om att Sverige gradvis håller på att införa en yrkesarmé?

– Min uppfattning i sakfrågan är klar: Vi ska ha ett försvar som bygger på värnplikt och inget renodlat yrkesförsvaret. Debatten har jag inget emot. Jag välkomnar den. ■

Personalförsörjning

Regeringen anser att det krävs ytterligare åtgärder för att uppnå en **lämplig åldersstruktur** inom yrkesofficerskåren och att Försvarsmakten tillsammans med Arbetsgivarverket och arbetstagarorganisationerna bör fortsätta att analysera denna fråga (*Kapitel 7.5.4, Åldersstrukturen hos yrkesofficerare*).

Regeringen anser att den militära personalen bör inriktas på att först och främst tjänstgöra i verksamhet som är direkt kopplad till insatsorganisationens utbildning, övning och verksamhet, och att Försvarsmakten bör **undvika att ha permanenta avvecklingskostnader** för militär personal som passerat ett visst åldersläge. (*Kapitel 7.5.4, Åldersstrukturen hos yrkesofficerare*).

Den **civilanställda personalen** bör kunna ges bättre karriär- och utvecklingsmöjligheter utifrån Försvarsmaktens verksamhetsbehov och i ökande omfattning komma i fråga för befattningar som tidigare i allt väsentligt bemannats av yrkesofficerare. (*Kapitel 7.5.5, Civilanställda*).

Regeringen anser att även andra kategorier av nyanställda än yrkesofficerare bör vara **skyldiga att tjänstgöra i utlandsstyrkan**. (*Kapitel 7.5.9, Den internationella verksamheten och tjänstgöringsskyldighet för anställd personal*).

Regeringen anser att **reservofficerare** bör nyttjas i större omfattning, både inom insatsorganisationen, grundorganisationen, internationell tjänst, central ledning och hemvärnet. Försvarsmakten bör därför i högre utsträckning ta tillvara reservofficerarnas civila erfarenhet och kompetens. (*Kapitel 7.5.6, Reservofficerare*).

Regeringen anser att **fullmaktsofficerare** bör tjänstgöra på de platser inom Försvarsmakten där lämpligt arbete finns. (*Kapitel 7.5.10, Försvarsmaktens arbetsgivarroll*).

Regeringen anser att **officersutbildningen** så långt som möjligt bör jämföras med högskoleutbildning, både vad gäller meritvärde och finansieringsformer. (*Kapitel 7.5.12, Förändrade former för att tillgodose behovet av officerskompetens*).

Regeringen anser att den inriktning för yrkesofficerare som beslutades av riksdagen 2002 bör ligga fast och att det förändringsarbete som återstår bör intensifieras. I det ingår bl a att skapa **alternativa karriärvägar**, att frikoppla befördran från formella utbildningskrav och att anställa personer med särskild kompetens. Försvarsmakten bör också i en ökande omfattning tillsätta militära befattningar genom ett ansökningsförvarande. (*Kapitel 7.5.4, Förändringsarbetet bör intensifieras*).

Regeringen menar att **yrkesofficerare** företrädesvis bör placeras på befattningar som kräver det yrkeskunnande som är unikt för militär personal. (*Kapitel 7.5.4, Förändringsarbetet bör intensifieras*).

Förslaget till Försvarmaktens

I regeringens försvarsproposition föreslås en mängd förändringar i Försvarmaktens grundorganisation. Kartan visar den framtida organisationens utformning. Vilka förband och enheter som läggs ner, förändras eller nyinrättas framgår av tabellen.

Följande organisationsenheter läggs ned:

Jämtlands fältjägarregemente (I 5), Östersund
Norrlands dragonregemente (K 4), Arvidsjaur
Södermanlands regemente (P 10), Strängnäs
Gotlands regemente (P 18), Visby
Andra ytstridsflottiljen (2. ysfli), Haninge/Berga
Älvsborgs amfibieregemente (Amf 4), Göteborg
Sydkustens marinbas (MarinB S), Karlskrona
Ostkustens marinbas (MarinB O), Haninge/Berga
Jämtlands flygflottilj (F 4), Östersund
Gotlands militärdistriktsstab (MDG), Visby
Försvarmaktens Halmstadskolor (FMHS), Halmstad
Örlogsskolorna (ÖS), Karlskrona
Arméns tekniska skola (ATS), Östersund
Militärhögskolan (MHS Ö), Östersund
Amfibiestridsskolan (AmfSS), Vaxholm
Flygvapnets Uppsalaskolor (F 20) Uppsala
Organisationsenheterna bör läggas ned den 31 december 2004 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer.

GRAFIK: KJELL STRÖM

grundorganisation

Följande enheter läggs ned:

Militärdistriktsgruppen:

Skånska dragongruppen, Hässleholm.

Kalmargruppen, Kalmar.

Älvsborgsgruppen, Borås.

Värmlandsgruppen, Kristinehamn.

Västmanlandsgruppen, Västerås.

Västernorrlandsgruppen, Sollefteå.

Norrbottnens gränsgjärgrupp, Kalix

Norrlands trängbataljon vid I 5 i Östersund.

Norrlands luftvärnsbataljon vid I 19 i Boden.

Norrlands signalbataljon vid I 19 i Boden.

Norrlands artilleribataljon vid I 19, verksamheten inordnas i A 9 i Boden

Enheterna bör läggas ned den 31 december 2004 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer.

Verksamhetsförändringarna bör i förekommande fall vara avslutade senast den 30 juni 2006.

Följande organisationsenheter omorganiseras:

Redovisningsavdelning Bergslagen omorganiseras till Försvarsmaktens telenät- och marktelefonband (FMTM) i Örebro.

Omorganiseringarna bör inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara genomförda den 31 december 2005.

Följande organisationsenheter omlokaliseras:

Artilleriregementet (A 9) omlokaliseras från Kristinehamn till Boden.

Första ubåtsflottiljen (1. ubflj) omlokaliseras från Haninge/Berga till Karlskrona.

Vaxholms amfibieregemente (Amf 1) omlokaliseras från Vaxholm till Haninge/Berga.

Försvarsmaktens logistik (FMLOG) omlokaliseras från Karlstad till Stockholm.

Försvarsmaktens sjukvårdscentrum

(FSC) omlokaliseras från Hammarö till Göteborg.

Försvarsmusikcentrum (FöMusC) omlokaliseras från Strängnäs till Upplands-Bro/ Kungsängen.

Omlokaliseringarna bör inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara avslutade den 30 juni 2006.

Följande verksamheter flyttas:

Marinbasverksamheten flyttas från Haninge/Berga till Haninge/Muskö
Verksamheten inom 4. minkrigsflottiljen flyttas från Haninge/Berga till Haninge/Muskö.

Helikopterverksamheten flyttas från Haninge/Berga till Ronneby/Kallinge
Motorskolan flyttas från Östersund till Skövde.

Flyttningen av verksamheterna bör inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara avslutade den 30 juni 2006.

Övriga förändringar inom vissa enheter:

Militärdistriktsgruppen

Gotlandsgruppen samlokaliseras med F 17:s enhet i Visby

Den kvalificerade sjukvårdsutbildningen samlas till Försvarsmaktens sjukvårdscentrum (FSC) i Göteborg

Förändringarna bör inledas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer och vara avslutade den 30 juni 2006.

Följande organisationsenheter inrättas:

Marinbasen (MarinB)

Karlskrona

Försvarsmaktens tekniska skola (FMST)

Halmstad

Sjöstridsskolan (SSS)

Karlskrona

Luftstridsskolan (LSS)

Uppsala

Organisationsenheterna bör inrättas den 1 januari 2005 eller vid den senare tidpunkt regeringen bestämmer.

Regeringen anser att Försvarsmakten genom fortsatt tillämpning av särskilda rekryteringsåtgärder, måste fortsätta verka för att rekrytera **fler kvinnor** till officersyrket. (Kapitel 7.5.4, *Kvinnor som yrkesofficerare*).

Personalavvecklingen

Regeringen anser att **personalavvecklingen** bör genomföras på ett mer kostnadseffektivt sätt än under 2001 – 2004. (Kapitel 7.5.4, *Yrkesofficerare*).

Regeringen anser att det är Försvarsmakten som i samverkan med Arbetsgivarverket och arbetstagarorganisationerna ska avgöra hur **personalminskningen** ska genomföras. (Kapitel 7.5.4, *Arbetsgivarpolitiska aspekter*).

Regeringen anser att det är viktigt att i omstruktureringen så långt som möjligt ta hänsyn till behovet att få en personalstyrka med rätt kompetens och för en verksamheten **rimlig åldersstruktur**. Försvarsmakten bör också styra de personella resurserna till den verksamhet där de bäst behövs för att undvika att delar av organisationen lider av befälsbrist. (Kapitel 7.5.4, *Arbetsgivarpolitiska aspekter*).

Utvecklingen av Försvarsmakten

Försvarsmakten ska utveckla ett modernt, flexibelt och användbart insatsförsvar med hög tillgänglighet. Tonvikten ska ligga på operativ förmåga i närtid. Förmågan till internationella insatser ska öka såväl kvantitativt som kvalitativt. (7.1.1, *Utvecklingen av Försvarsmakten*)

Ökad internationell insatsförmåga

Försvarsmakten ska utveckla ett svenskt bidrag till en multinationell snabbinsatsstyrka under svensk ledning som en del av EU:s snabbinsatsförmåga. Inriktningen är att förbandet ska vara operativt senast den 1 januari 2008. (7.2.5, *Utvecklingen av internationell förmåga och internationella insatser*)

Försvarets roll vid skydd mot terrorism

Regeringen kommer att låta en utredare överväga vilket stöd polisen kan behöva från andra myndigheter, särskilt Försvarsmakten, när det gäller att förhindra och ingripa mot terroristaktioner och andra liknande omfattande brottsliga angrepp på samhället. Utredningen ska redovisas senast den 31 augusti 2005. (6.1.2, *Terrorism och totalförsvaret*)

Hemvärnet och de nationella skyddsstyrkorna

Hemvärnet bör 2008 vara organiserat i cirka 60 hemvärnsbataljoner med cirka 30 000 man. Hemvärnet bör få ett mer flexibelt uppträdande och kunna användas inom större områden. Vissa hemvärnsförband bör ges mer kvalificerade uppgifter. Personal ur hemvärnsförbanden bör i högre utsträckning utgöra rekryteringsgrund för internationella insatser. (7.2.2 *Markstridskrafter*)

Ökad takt i förändringen

När **propositionen** nu är lagd fortsätter arbetet inom Försvarsmakten att planera för den kommande försvarsbeslutsperioden. Stora förändringar är på gång och alla förband kommer att påverkas, såväl utvecklingsförband som avvecklingsförband.

– Nu ska vi tillsammans accelerera omställningen från invasionsförsvar till insatsförsvar, säger generalmajor Michael Moore, chef för utvecklings- och inriktningsstaben på Högkvarteret.

EU:s snabbinsatsförband (Battle Group) är en viktig fråga när försvarsbeslutet ska fattas i december. Snabbinsatsförbanden är ett helt nytt inslag i EU-samarbetet och innebär att medlemsländerna ska utveckla ett antal förband som ska rotera i beredskap över åren. De ska kunna sättas in snabbt i olika krishärdar och genomföra olika uppgifter – från humanitära till fredsskapande.

Planeringen är redan igång, något som är helt nödvändigt, eftersom EU:s medlemsländer har förbundit sig att redan tidigt nästa år ha en initial kapacitet i beredskap. I dagsläget överväger Försvarsmakten att för denna initiala kapacitet använda tillämpliga delar ur de insatsförband som redan anmälts till internationella styrkeregister. Under tiden utvecklar Sverige en multinationell snabbinsatsstyrka, tillsammans med Finland och eventuellt ytterligare någon nation, bestående av cirka 1500 personer.

Utöver utvecklingen av snabbinsatsförmågan ska Försvarsmakten också fortsätta bidra till fredsfrämjande insatser över tiden, som t ex i Bosnien och Kosovo. Detta innebär en kraftig ökning av internationella insatser från och med nu och i synnerhet efter den första januari 2008.

Förutom ett nytt förbandsutbildningssystem och fortsatt stöd till rekrytering kommer kontraktansättning av värnpliktiga att bli en nödvändighet för att klara av personalförsörjningen internationellt och för att kunna hantera alltmer avancerade system här hemma.

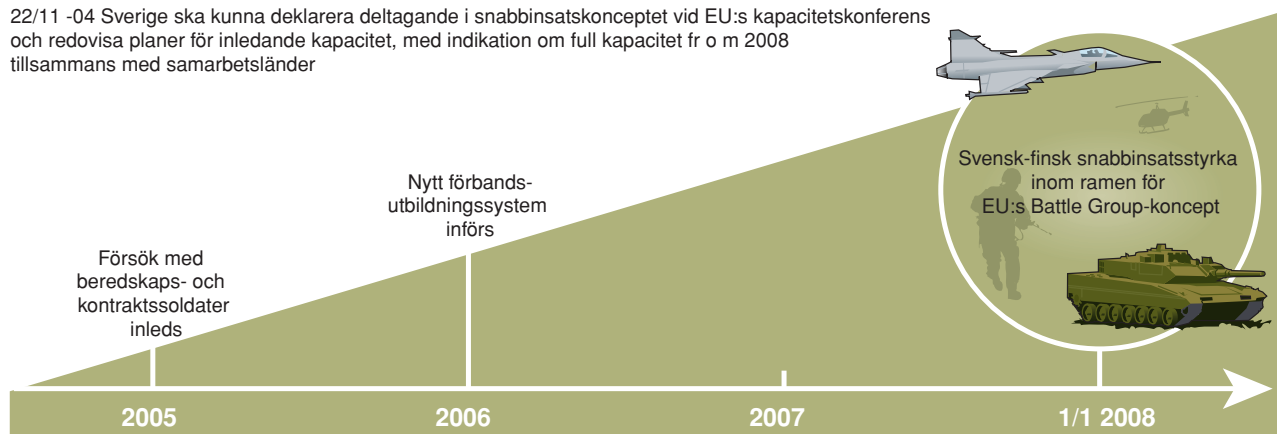
– Det stora genombrottet för oss är att det har blivit politiskt möjligt att kontraktansätta soldater efter genomförd värnpliktsutbildning, säger Michael Moore. Det är ett jätteviktigt steg och ger oss möjligheten att förverkliga insatsförsvaret och därmed få den eftersträvade försvarseffekten.

Försvarsmakten har från och med årsskiftet fått tillstånd att inleda fullskaleförsök med tidsbegränsat anställda soldater. 3-400 soldater kommer att anställas för att kunna tillgodose utbildnings- och kompetensbehov. Därutöver kommer fler kontrakt att behövas för våra internationella insatsförband.

Ytterligare en omfattande förändring är att utbildningen för de värnpliktiga kommer att läggas om. Den nya utbildningsrytmen omfattar två terminer (11 månader) samt en option på en tredje termin i ett internationellt insatsförband där de värnpliktiga ges möjlighet att delta i mer avancerade övningar samt i multinationella övningar, både i Sverige och utomlands. Förberedelserna för detta är i full gång och starten för den nya utbildningsrytmen sker under 2006.

Trots alla stora förändringar ska man inte glömma bort den fortlöpande verksamheten. Försvarsmakten har i dagsläget ett antal förband ute på internationella insatser. Det görs också stora ansträngningar i utbildnings- och övningsverksamheten här hemma. Och många förband genomför en viktig insats i upprätthållandet av den territoriella integriteten. ■

22/11 -04 Sverige ska kunna deklarerar deltagande i snabbinsatskonceptet vid EU:s kapacitetskonferens och redovisa planer för inledande kapacitet, med indikation om full kapacitet fr o m 2008 tillsammans med samarbetsländer

Detta informationsblad är producerat 27 september 2004 av Försvarsmaktens informationsavdelning, 107 85 Stockholm. Ansvarig utgivare: Informationschef Anders Hedgren. Tryck: JMS Rulloffset, Köping